

מסורת הש"ס

(א) [מור"ק ית. ע"ש], (ב) ברכות לה: א, (ג) ברכות לב: יומא פו: ד, (ד) [מתענית סו:י], (ה) בע"י: בתלמודו, (ו) [מהלים כד:י] (ז) [ג"ל יוסיין כי קן מנזאר בסוף מלכים ז דהיויזין הוגלה עם החרש והמסגר וכן נעיל בגמ' לת. אכן יהויקים מת בירושלים ולא הוגלה כלל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' וטעיה בחיב ושטטה כ"ל וזות ד נמחק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ראה וטעה דכמיב. נמחק מיכת דכמיב:

מוסף רש"י

גדול להקב"ה. את ברכתו, ובנסת ישראל. שכתמטו הפירות לזיקן (ברכות לה:). ואומר אף: פשע. ולפי שהא מיקל, רואים האחרים ולמדן ממנו לעשות כן ליטות מן העולם הזה בלא ברכה, ולכן נקרא זה המיקל חצר לאיש משחית (שם). ונודעם. שמה שמסמנע ומזיק (שם כב:).

ואף אחיה השילוני טעה. בדבר דקצר לנסוייהו אחי וחתם בְּאוֹתוֹ מעשה: **שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר וכסיב ויהוא לא שמר לנכס בצורם ה'.** ואמרינן מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה מכלל דהוא טעה: **ושטטה שטים העמיקו.** שטים עבודת כוכבים על סס ששטים אחריה לשחוט לעבודת כוכבים: **העמיקו.** והסמיכו שאלמרו שכל מי שעולה לרגל ידקר צמרצ כדי שילכו וישחטו לפני העגלים: **ואני מוסר לנוס.** כלומר אנכי לא חשתי כל כך לכבוד עזמי לומר כל מי שאינו עולה לרגל ידקר צמרצ כמו שחשו הס לכבוד עבודת כוכבים אלא יסורין צעלמא יסרתים כלומר דעצר צעשה. ל"א שטים כלומר שטיית שלהם ססרו מאחרי העמיקו עד שטיטה שחיצו מיתה כל מי שעולה לרגל ומניח את העגלים. ושטטה לשון שטיטה: **מוזמנת לפורענות.** שסס נחלקה מלכות ישראל דסמין ליה ויקח את השלמה ויקרעה לשנים עשר קרעים וגו': **וזיוס פקדי.** בתשעה באב שבכל שנה מאותן מ' שנה שעמדו במדבר יום מוזמן לפורענות זו חזרו מרגלים זו נחרצ הבית צראשונה ובשניה ד': **ויהי צעס ההיא ויירד יהודה.** מוזמנת לפורענות שחמר נתחייבה שריפה ומתו שני בניו: **בשכס מכרו אחיו את יוסף.** כדכתיב (בראשית לו) הלא אחיך רועים בשכס ודומן דכתיב בקרא היינו כפר הסמוך לשכס ונקראת על סס שכס. אי נמי כמדרכו שהיו דנין עליו להרגו: **בשכס נחלקה מלכות בים דוד.** כדכתיב במלכים (א יב): **מפקדה של ירושלים.** מכללה שלא לחזור צה לעולם ולא ליעול חלק צעזודה: **מפקדה.** כגון (צ"מ דף פג.) נפל פתקה מרקיעא. כלומר מחוקת של ירושלים הכתוב וחתום צה: **שוס דופי.** גימגום בגמ': **שחדשו.** דרשו דברי תורה צין ירבעם לאחיה: **יאסס קול ואמרה.** כשהמליכו את ירבעם: **מי שהרג דוד: את הפלגסאי.** וע"י כן היה מוריש לכס גת לכן תתנו שלוחים לבניו שתעזבו מלכות בית דוד ותמליכו אחרים: **בפי אכויצ לאכוצ.** למלכי בית דוד אתם מכזיזם והלכתם אחר מלכי ישראל לפיכך תהיו נמסרין לאכוצ ציד עוצדי כוכבים שהן שטי כוז: **אין אכיו אלא הקצ"ה שנאמר**

ואף אחיה השילוני טעה. בדבר דקצר לנסוייהו אחי וחתם בְּאוֹתוֹ מעשה: **שנאמר ויאמר ה' אל יהוא וגו' לעשות הישר וכסיב ויהוא לא שמר לנכס בצורם ה'.** ואמרינן מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה שטים

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

וכו'. ואין גזילה כלפי מעלה וכלפי כנסת ישראל אלא זו בלבד שמונע מלנרץ כנסת ישראל הוא גזול להקצ"ה שחכמים תקנו על כל דבר ודבר ברכה כדאמר התם (פרכות דף לה.) כל הטועם ואינו מצרך נקרא גזלן שנאמר' לה' הארץ ומלואה: **כשפי מקלות המסיות זו אם זו.** כאלס שיש צידו מקל א' ומכה זו מקל אחר ומתויו ומשליכו ברחוק כך הדיח ירבעם את ישראל מאחרי ה' בעל כרחם: **ודי וזב.** אידי דליירי עד השתא צעגלים של ירבעם מפרש האי קרא: **מסוך קופה של צפר.** כשיש לו הרצה לאכול הוא נוהס: **עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד.** לוקין על חטא עגל אחד שעשו במדבר: **ה"ג מלאן ואילך היו יונקין משלשה עגלים.** שנים מירבעם ושלישי של המדבר. ולפי מה שכתוב צספרים שנים ושלשה עגלים ייחא כלומר משנים שעשה ירבעם ושלישי שנעשה במדבר ושלשה היינו שלישי כמו (משנ' ג) שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים: **אחד מעשרים וארבעה כהכרע ליערא.** לאו דוקא אלא כלומר דבר מועט מאד כמה שקף המשקל נוטה לזד זה יותר מזד זה.

צ"צ' (דף פט.) כמה היו הכרע ליערא: **לאחר כ"ד דורות.** למעשה העגל: **פסוק זה.** דכתיב צעגל וזיוס פקדי והכא צימי דקדיה כשחרצ הבית כתוב קרצו פקודות העיר קרצ אותו מעשה שנאמר וזיוס פקדי וממעשה העגל עד דקדיה כ"ד דורות דצימי נחשון נעשה העגל לא וחשוב כמה דורות מנחשון עד דקדיה נחשון צלמון צנו צונו צנו עוצד צנו יצי צנו דוד צנו שלמה צנו רחבעם צנו אכיה צנו אסא צנו יהושפט צנו יורם צנו אחזיה צנו יואש צנו אמליה צנו עוזיה צנו יותם צנו אחז צנו חזקיה צנו מנשה צנו אמון צנו יאשיה צנו יהואחז ויהויקים צניו ומלכו זה אחר זה ודור אחד הס יוויקין צנו יצי יהויקים הרי כ"ד.^[כ] יהויקים לא סייס מלכותו שהוגלה לצצל עם החרש והמסגר והמליכו דקדיהו דודו צמקומו והלכן לא קא חשיצ דקדיה דור צאפיה נפשיה דהוא מלך צדור כ"ד: **דהו דריש צשלשה מלכים.** דהוא קאי צמתני' דשלשה מלכים אין להם חלק: ^{איתפח}

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפניהם כעשבי השדה ואיכא דאמר שכל טעמי תורה מגולין להם כשדה^[כ] לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי שכל בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל^[כ] אמר רב חנינא בר פפא כל הנהגה מן העולם משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר^[כ] הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר^[כ] שמע בני מוסר אביך ואל תמוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל לאביהם שבשמים^[כ] ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאחרי ה' והחטיאם חטאה גדולה אמר רבי חנין כשתי מקלות המתוזות זו את זו^[כ] ודי זהב^[כ] אמרו דבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבנו של עולם בשביל כסף זהב שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין ארי דורס וגוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא של עגל הראשון שנאמר^[כ] וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם אמר רבי חנינא לאחר עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר^[כ] ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו^[כ] אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון דאיתפח

קב.

כח א מיי פ"א מהל' מגינה הלכה א':

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אל יהוא יען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני ככל אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישוב לך על פסא ישראל: מלכים ב י ל
2. והוא לא שמר ללכת בתורת יי אלהי ישראל בכל לבבו לא קר מעל חטאות ירבעם אשר הקטיא את ישראל: מלכים ב י לא
3. ויבקץ יהוא את כל הקים ויאמר אלהם אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה: מלכים ב י יח
4. וישחטה שטים העמיקו ואני מוסר לקלם: הושע ה ב
5. ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם וימצא אותו אהיה השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה הדישה ושיניהם לבדם בשדה: מלכים א יא כט
6. הבל הקוד מעשה חתעשים בעת פקדוהם יאבדו: ירמיהו נא יח
7. בה אמר יי בעת רצון עניתיך וביום ישועה עזרתיך ואצרך ואחזק לבבית עם להקים ארץ להנחיל נחלות שממות: ישעיהו מט ח
8. ועתה לך נחה את הקים אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפקד וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: שמות לב לד
9. ויהי בעת ההוא ויירד יהודה מאת אחיז ויש עד איש עדלמי ושמו חרדה: בראשית לח א
10. וילך רחבעם שבם כי שבם בא כל ישראל להמליך אותו: מלכים א יב א
11. לכן תתני שלוחים על מורשת גת בתי אכזיב לאכזב למלכי ישראל: מיכה א יד
12. גזול אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחית: משלי כח כד
13. ה לך תגמלו זאת עם גבל ולא חכם הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננו: דברים לב ו
14. שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אפך: משלי א ח
15. כי קרע ישראל מעל בית דוד וימליכו את ירבעם בן נבט ויחד ירבעם את ישראל מאחרי יי והחטיאם חטאה גדולה: מלכים ב יז כא
16. אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולמן ויחצרת דוד ויהי:

דברים א א
17. ויקרא באזני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש כלי משחתו בידו: יחזקאל ט א
18. אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה וישב ויעש מקצות הקים כהני במות החפץ ימלא את קרו ויהי כהני במות: מלכים א יג לג

עין משפט נר מצוה

כַּט א מיי פֿון מהלכות ברכות הלכה א סוג עשין ב טושי"ע א"ח סי' קסו סעיף א ובהרי"ק פ"ז דברכות לת.].

תורה אור השלם

1. בכל עת אהב ה'רע ואחז לצרה וְיָלֵד:

2. ברחם אב על בנים רחם יי על יראיה:

3. ויהי הנקל לכתו בחטאות וְיָרֵבֶעַם בן נבט ויקח אשה את איזבל בת אתבעל מלך צידנים ולך ויעבד את הבעל וישתחו לו:

מלכים א טו לא 4. אם גלעד און אר שוא הוי בגלגל שוורים וזבחו גם מוזהותם כגלים על תלמי שדי: הרושע יב יב 5. דוני מבוי אליך רעה ובערתי אתריך ודברתי לאתאב משתיך בקיר וְעֶצְמוֹ יָעֻזּוּב בַּיִּשְׂרָאֵל:

מלכים א כא 6. ויזן את הדי שמרון מאת שמר בכבדים כסף ויבן את הדי ויקרא את שם הדי אשר בנה על שם שמר אדי הדי שמרון: מלכים א טו כד 7. וישלח מלאכים אל אחאב מלך ישראל הדיעה: מלכים א כ ב 8. ויאמרו אליו כל הזקנים וכל העם אל תשמע וְלוֹא תִאֲבָה:

מלכים א כ ח 9. וישר הדבר בעיני אבשלם ובעיני כל זקני ישראל: שמואל ב יו ד 10. והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשָׁק לוֹ: מלכים א יט יח 11. ויאמר יי מי יפתה את אחאב ויעל ויפל ברמת גלעד ויאמר ון בכה וזה אמר בכה:

מלכים א כב כ 12. רק לא יהי כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני יי אשר הסתה אתו איזבל אשתו: מלכים א כא כה 13. ויצא הדיח ויעמד לפני יי ויאמר אני אפתנו ויאמר יי אליו במה:

מלכים א כב כא 14. לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יבן לגנדי עיני:

תהלים קא ז

15. ויעש אחאב את האשרה ויוסף אחאב לעשות להבעיש את יי אלהי ישראל מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו:

מלכים א טו לג 16. ויבקש את אחזיהו וילכדהו והוא מתחבא בשמרון ויבאדו אל יהוא ומתהו ויקברוה בי אמרו בן יהושפט הוא אשר דרש את יי בכל לבבו ואין לבית אחזיהו לעצר בם לממלקה:

דברי הימים ב כב ט 17. בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו והחמישים וחמש שנה מלך בירושלם:

דברי הימים ב לג א וישב ויבן את

הבמות אשר אבד וחקיהו אביו וזקם מזבחת לבעל ויעש אשרה כאשר עשה אחאב מלך ישראל ושתחו לכל צבא השמים ויעבד אותם:

19. ויתפללו אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבהו ירושלם למלכותו וידע מנשה כי יי הוא האלהים: דברי הימים ב לג יג

קב:

איספת. נתרפא: אמרו לו. תלמידיו לא קבלת עליוון וכו': **אמר אינהו מי הדרו זהו**. מדרכם הרעה דאנא אהדר לי מלדרוש: **אוקי אשלשה מלכים**. אוקי סיוס הך פירקא עד שהגיעו לג' מלכים: **אמר למחר נפסח בחצרין**. נדרוש בחצרינו שהיו תלמידי חכמים כמותנו ואין להם חלק לעמיד: א"ל.

מנשה בחנוס חנך וחצרה דאניך און. כלומר וכי סבור אתה שנהיה חניךך וחציירי דאנון: **מהינא צעים למשרא המוילא**. אינך יודע מאיזה מקום צפת אתה לריך לצנוע המוילא: **וחציךך קרים לן**. ואתה קורא אותנו חניךך: **מהינא דקרים צשולא**. דרפמא ממקום שנקרמין פניה של פת צתור דהיינו מלמעלה או מסביבות הפת או משוליו אצל צאמנע לא שאם הביאו לפניו פרוסה של לחם לא יחא צונע ומכרך אלא משוליי הפת ולא מאמצעיתו. ל"א מהיכא דקדים כלומר מהיכא שמקדים לאפות והיינו הך. ל"א מהיכא דגמר צשולא ממקום שהלחם אפוי יפה ולא מאותו מקום שקורין צשו"ל. ורשאון נראה: **הויס נקוט שיפולי גלימך**. היית מגצה שפת חלוקך מצינ רגליך כדי שתחא קל לרוץ והיית רץ לשם מפני יצר עבודת כוכבים שהיה שולט: **נפסח צרבווסא**. נתחיל לדרוש צרבותינו ולא אמר בחצירינו: **אח לשמים**. רע לשמים כדאמרין (מגילה דף יא.) צאחשוירוס אח ורשא"ו: **דכסיז ואח לצרה יולד**. ווי לצרה] אלמא אח * לשון רעה ווי: **אז לעצודם כוכבים**. שהיה אהוצה צימר דכתיב כרחם אז אלמא אז מרחם והני קראי צכדי נקט להו: **ויהי הנקל**. צאחאז כמוז כלומר קלות היו לאחאז כל חטאותיו של ירבעם]: **מפני מה חלה**

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

הסנוצ צירצעס. דצכמה מקומותי) כתיב לא סר מכל חטאת ירבעם ולא כתיב אחאז אע"פ שהיה רשע ממנו: **חחלה לקלקלה**. שהיה מלך ראשון שהקדים את תצשילו: **גס מוצחוסס**. הכי רישיה דקרא צגלגל שורים זצחו גס מוצחוסס כגלים על תלמי שדי: **משפין צקיר**.

ת"ס משית צקירות לבו: **ומניין שכדז אס הסורה דכסיז והיה כל מחמד עיניך ישימו צידס**. והיינו ספר תורה ועל זה השיבו את הדבר הזה לא אוכל לעשות: **ודילמא**. מחמד עיניו היינו עבודת כוכבים: **לא ס"ד**. מדקאמרי ליה זקנים לא תשמע ולא תאצה ואי עבודת כוכבים מי הוו אמרו ליה הכי: **סני דכסהא**. זקנים שפלים שהיו רשעים כמו שמצינו צאצשלוס דקרי ליה לסני דכסהא זקנים: **שקול סיה**. מחלה עונות ומחלה זכויות מדמהדרי כולי האי מי יפתה את אחאז ששמע דצקושי גדול נענש: **רוחו של נבות**. שלפי שהוא הרג נבות היה רוחו מחזר לפתותו ולהפילו: **דפרע קייסי**. קנאה. הפורע נוקס חממו וקנאמו מחריצ ציתיה כרוח של נבות שנקס כעסו מאחאז וילא ממחלמו של הקצ"ה: **קודר אוכרוס**. מוחק שמות צצמורה: **וכוסצ שס עצודס כוכבים סחסיפן**. לפיכך היה מתחצא שאילו היה עושה צפרהסיא לא היו מניחין לאותו] לעשות כן. קודר כמו (פירושין גח.) מקדיין צצהיס ל' (נוקצ) [מחטט ועוקר]: **סגשה יס**. ששח הקצ"ה: **ספגשג**. השכיח: **מה אחאז איין לו חלק**. כדאמרן עוזב לעולס הצא: **ועיפסס**. רבי יהודה דאמר יס לו חלק ורצנן דאמרי איין לו חלק: **צגלל**

דאיתפח הדר קא דריש אמרי לא קבילת עלך דלא דרשת בהו אמר אינהו מי הדרו בהו דאנא אהדר בי רב אשי אוקי אשלשה מלכים אמר למחר נפתח בחברין אתא מנשה איתחזי ליה בחלמיה אמר חברך וחבירי דאבוך קרית לן מהיכא בעית למישראל המוציא אמר ליה לא ידענא א"ל מהיכא דבעית למישראל המוציא לא גמירת וחברך קרית לן א"ל אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמך בפירקא א"ל *מהיכא דקרים בישולא א"ל מאחר דחכימתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לעבודת כוכבים א"ל אי הוות התם הות ⁶נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי למחר אמר להו לרבנן נפתח ברבוותא אחאב אח לשמים אב לעבודת כוכבים אח לשמים דכתיב יאח לצרה יולד אב לעבודת כוכבים דכתיב יכרחם אב על בנים ³ויהי הנקל לכתו בחטאת ירבעם בן נבט אמר ר' יוחנן קלות שעשה אחאב כחמורות שעשה ירבעם ומפני מה תלה הכתוב בירבעם מפני שהוא היה תחילה לקלקלה ⁴גם מוזהותם כגלים על תלמי שדי א"ר יוחנן אין לך ⁵כל תלם ותלם בא"י שלא העמיד עליו אחאב עבודת כוכבים והשתחוה לו ומנא לן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב ⁵והכרתי לאחאב משתינ בקיר ועצור ועוזב בישראל עצור בעוה"ז ועוזב לעוה"ב א"ר יוחנן מפני מה

זכה עמרי למלכות מפני שהוסיף כרך אחד בארץ ישראל שנאמר וַיִּקַּח

את ההר שמרון מאת שמר בככרים כסף ויבן את ההר ויקרא [את] שם העיר אשר בנה על שם שמר **ארני ההר שמרון א"ר יוחנן** מפני מה זכה אחאב למלכות כ"ב שנה מפני שכיבד את התורה שניתנה בכ"ב אותיות שנאמר וַיִּשְׁלַח מַלְאכִים אֶל אַחָאב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַעִירָה וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן הָדָד כִּסְפֶךָ וְזָהָבְךָ לִי הוּא וְגִשְׁיֶךָ וּבְנִיךָ הַטּוֹבוֹים לִי הֵם כִּי אִם כַּעַת מָחָר אֲשַׁלַּח אֶת עַבְדִּי אֵלֶיךָ וּחְפָּשׁוּ אֶת בֵּיתְךָ וְאֶת בְּתִי עַבְדֶּיךָ וְהִיָּה כָל מַחְמַד עֵינֶיךָ יִשְׁמְּוּ בִידֶם וּלְקַחוּ וַיֹּאמֶר לְמַלְאכֵי בֶן הָדָד אֲמָרוּ לְאֹדוֹנִי הַמֶּלֶךְ כָּל אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ (לעבדך) [אל עבדך] בראשונה אעשה והדבר הזה לא אוכל לעשות מאי מחמד עיניך לאו ס"ת דילמא עבודת כוכבים לא ס"ד דכתיב וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל הַזִּקְנִים וְכָל הָעָם ^א(לא תאבה ולא תשמע) ודילמא סבי דבהתא הוו מי לא כתיב וַיִּישֶׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲבִישֻׁלוֹם (והזקנים) [ובעיני כל זקני ישראל] ואמר רב יוסף סבי דבהתא התם לא כתיב וכל העם הכא כתיב וכל העם דאי אפשר דלא הוו בהון צדיקי וכתיב וְהַשְׂאֲרָתִי בִּישְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לִבְעָל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נָשָׁק לוֹ אֲמַר ר"נ אחאב שקול היה שנאמר וַיֹּאמַר ה' מִי יִפְתָּה אֶת אַחָאב וַיַּעַל וַיִּפּוֹל בְּרַמּוֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בָּכָה זֶה אֹמֵר בָּכָה מִתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף מֵאַן דִּכְתַּב בִּיה ¹²רַק לֹא הִיָּה כֹאחָאב אֲשֶׁר הַתְּמַכֵּר לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר הִסְתָּה אוֹתוֹ אִיזְבֵּל אִשְׁתּוֹ וּתְנִינָא בְּכָל יוֹם הִיתָה שׁוֹקֶלֶת שְׁקָלִי זֶהָב לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְאֵת אֲמֵרַת שְׁקוֹל הִיָּה אַלֹּא אַחָאב וּוּתְרָן בְּמֻמוֹנִי הִיָּה וּמִתְנָךְ ¹⁷שִׁהְיֶהנָה תִּלְמִידִי חֲכָמִים מִנְּכֶסִּי כִּיפְרוּ לוֹ מִחֲצָה ¹³וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲפַתְנוּ וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו בְּמָה וַיֹּאמֶר אֲצָא וְהִיִּיתִי רוּחַ שְׁקָר בְּפִי כָל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וּגַם תּוּכַל צָא וַעֲשֵׂה כֵן ¹⁶מֵאִי רוּחַ א"ר יוחנן רוחו של נבות הירועאלי מאי צא אמר רבינא צא ממחיצתי שכן כתיב וְדֹבָר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִגְנוֹד עֵינֵי אָמַר רב פפא היינו דאמרי אינשי דפרע קיניה מחריב ביתיה ¹⁵וַיַּעַשׂ אַחָאב אֶת הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף אַחָאב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִים אֶת ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו א"ר יוחנן שכתב על דלתות שמרון אחאב כפר באלהי ישראל לפיכך אין לו חלק באלהי ישראל ¹⁶וַיִּבְקַשׂ אֶת אַחֲזִיהוּ וַיִּלְכְּדֵהוּ וְהוּא מִתְחַבֵּא בִּשְׁמֻרוֹן א"ר לוי שהיה קודר אוכרות וכותב עבודת כוכבים תחתיהן מנשה שגשה יה ד"א מנשה שהגשי את ישראל לאביהם שבשמים ומנלן דלא אתי לעלמא דאתי דכתיב ¹⁷בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים ¹⁸וַיַּעַשׂ (הרע) [אשרה] (בעיני ה') כאשר עשה אחאב מלך ישראל מה אחאב אין לו חלק לעוה"ב אף מנשה אין לו חלק לעוה"ב: רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעוה"ב שנאמר וַיִּתְּפֹלֵל מִנְּשָׁה אֶל ה' וַיַּעֲתֵר לוֹ וכו': א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו שנאמר וַתִּגְתְּתִים לַעֲוֹהָהּ לְכָל מַמְלֻכֹת הָאָרֶץ בְּגִלָּל מִנְּשָׁה בֶן יַחֲזִקִּיהוּ מֶר סָבַר בְּגִלָּל מִנְּשָׁה שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה וַאֲיָנָהוּ לֹא עָבֹד וּמֶר סָבַר בְּגִלָּל

19. ויתפללו אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבהו ירושלם למלכותו וידע מנשה כי יי הוא האלהים: דברי הימים ב לג יג

20. ותחתים לזעזח לכל ממלכות הארץ בגלל מנשה בן יחזקיהו מלך יהודה על אשר עשה בירושלם: ירמיהו טו ד

מסורת הש"ס

א) י"ז נקוט, ב) ולקמן קיג, ג) י"ז אל תשמע ואל תאבה, ד) י"א שהיה מהנה, ה) [לעיל פט,] שבת קמט, ו) י"ז ויתפלל אליו ויעתר, ז) כס"ח: לראש, ח) [מ"ב י, יב, יד, טו,]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דכתיב. לשון רעה ווי. ע"י צנש"י הוטע יג טו:

מוסף רש"י

כל תלם וחלם. שורה ועיגורע ומקום גבוה הוא (לקמן קיג.)

